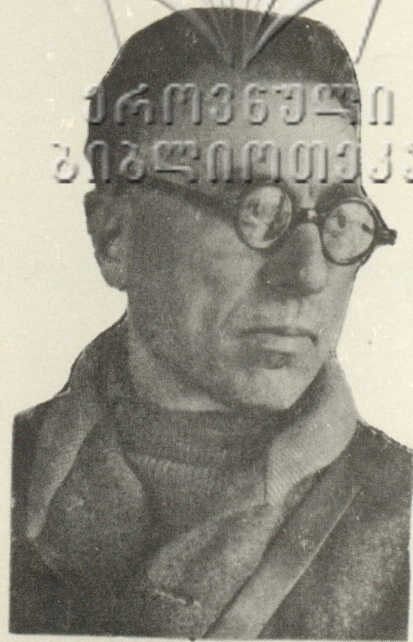

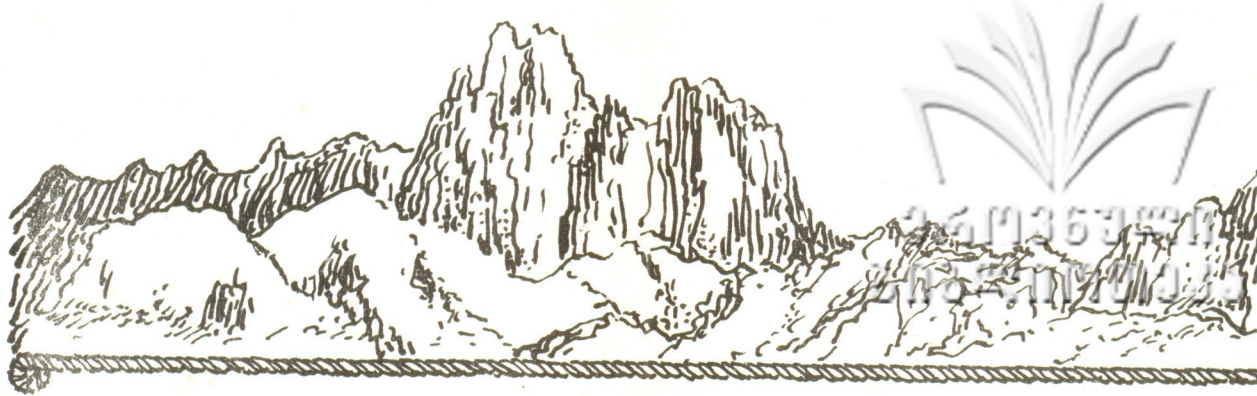
ნ 26/1581 px 4808/1.

სტალინი
გენერალისეული

75

სტალინი

გამოჩენილ საბჭოთა მთამსვლელს, საბჭოთა კავშირის დამსახურებულ ოსტატს, საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოების ვიცე-პრეზიდენტს ივანე (კაკო) მარს დაბადებიდან 75 წელი შეუსრულდა. მთელი მისი ცხოვრება მკვიდროდ არის დაკავშირებული ქართული და საბჭოური მთამსვლელობის განვითარებასთან.

ჯერ კიდევ საქართველოს გეოგრაფიულ საზოგადოებასთან მთამსვლურ მგზავროსნულ სექციის ჩამოყალიბების პერიოდში და შემდეგ „ოპტეს“ მუშაობაში მას დიდი ღვაწლი მიუძღვის, იგი არის ერთი მოთავეთაგანი საბჭოთა კავშირში პირველი ალპური კლუბის დაარსებისა საქართველოში. მისი ხელმძღვანელობით ან უშუალო მონაწილეობით ჩატარებული ასვლები კავკასიონის მწვერვალებზე, ბრწყინვალე ფურცელია საბჭოთა მთამსვლელობის განვითარების ისტორიაში.

1932 წელს სამხრეთ აღმოსავლეთიდან, მყინვარწვერის ახალი გზით დაპყრობის ცდის დროს დაიღუპა გამოჩენილი მთამსვლელი შოთა მიქელაძე. რამდენიმე დღის შემდეგ იმავე გზით „გველეშაპის“ თავზე გავლით მწვერვალს იპყრობენ მისი უახლოესი მეგობრები კაკო მარი, ასმათ ნიკოლაიშვილი, დავით წერეთელი, იავორა კახალიკაშვილი, და სხვები. ეს გზა დღემდე მყინვარწვერის დაპყრობის მარშრუტებში ურთულესად ითვლება.

შემდეგ წელს, ალიოშა ჭაფარიძის ჯგუფში კაკო მარი, აკაკო ბელიაშვილთან, ანიკო ხარაძესთან და ალექსანდრა ჭაფარიძესთან ერთად აღნიშნულ დაპყრობას მწვერვალ თეთნულდს. ეს ის მწვერვალია რომელიც 1929 წლის ტრაგედიის შემდეგ

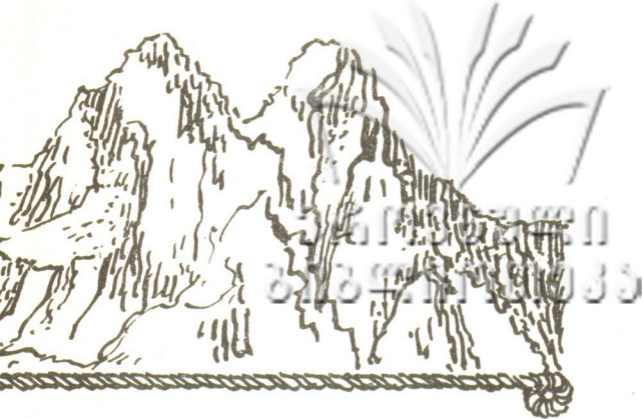
მეგობრობისა და თავდადების სინომიმად იქცა.

1935 წელს მყინვარწვერზე მთელი სამხედრო აღჭურვილობით აღის ფრუნზეს სახელობის მეორე ქართული დივიზიის ათასეული, პირველად მსოფლიო ალპინიზმის ისტორიაში ზღვის დონიდან 5043 მეტრის სიმაღლიდან გაისმის ზარბაზნის ზათქი. ამ დღე ღონისძიებას, რომელიც საბჭოთა კავშირში სამხედრო ალპინიზმის ერთ-ერთ საწყისად ითვლება, ხელმძღვანელობენ: ალპინიზმის ინსტრუქტორები დავით წერეთელი და კაკო მარი. შემდეგში ამ გამოცდილებას იგი შესანიშნავად იყენებს, როდესაც კავკასიონს გერმანელ ფაშისტთა განთქმული ბავარიული სამთო მსროლელები მოადგნენ. ამ დროისათვის ზემო სვანეთში—მესტიაში ახლად დაარსებულ სამთო მომზადების ოფიცერთა სკოლას სათავეში ჩაუდგა ალპინიზმის უფროსი ინსტრუქტორი კაპიტანი კაკო მარი.

ალპიური კლუბის დაარსების დღიდან იგი უცვლელად არის ამ კლუბის საბჭოსი და პრეზიდიუმის წევრი. 1940—1943 წლებში იგი აირჩიეს საქართველოს ალპიური კლუბის თავმჯდომარედ, ხოლო 1947 წელს თავმჯდომარის მოადგილედ.

1938 წლიდან კაკო მარი ხელმძღვანელობს საქართველოში სამთო სამაშველო სამსახურს, დიდი ღვაწლი მიუძღვის მას ჩვენში მასობრივი ალპინიზმის განვითარებაში.

1938—1939 წელს ჩრდილო ოსეთში დაიწყო მუშაობა ქართულმა მთამსვლურმა ბანაკმა „წიქამ“, სადაც იგი დიდი მონაწილეობით ხელმძღვანელობს მთამსვლელთა ჯგუფებს. ამ დროს ეკუთვნის მწვერ-

ვალ „სონგუტის“ დაპყრობა ქელეშში ონიანთან, არჩილ ღუდუშაურთან, გენო რაიზერთან და პეტრე მარჩენკოსთან ერთად. შემდეგში კი მათთან ერთად აღმოსავლეთ და სამხრეთ ყარაუგომის ტრავერსი. მასვე ეკუთვნის ახალი გზით ასვლა ადაი-ხოხზე, უილ-ფათაზე და სხვაზე. 1945 წელს იგი ასრულებს დალა-ყორას ტრავერსს.

1945 წელს ქართულმა და საბჭოთა მთამსვლელობამ უდიდესი დანაკლისი განიცადა. უშბა-შხელდის ტრავერსის ცდის დროს დაიღუპა ქართული მთამსვლელობის მამამთავარი ალიოშა ჯაფარიძე, მასთან ერთად გამოჩენილი მთამსვლელები ქელეშში ონიანი და ნიკოლოზ მუხინი.

მთელი საბჭოთა მთამსვლელები დაირაზმნენ ამ ტრაგედიის ფარდის ასახდელად. ალექსანდრა ჯაფარიძის თხოვნით ქართველთა სამაშველო ჯგუფს სათავეში ჩაუდგა ჯაფარიძეების ოჯახის უახლოესი მეგობარი კაკო მარი. ასვლა ჩრდილოეთ უშბაზე განხორციელდა გულის ყინვარიდან. დაფლეთილი კარვის ნარჩენებმა, რკინის პალომ და მწვერვალზე დატოვებულმა წერილმა ნათელი გახადა ის საშინელი ტრაგედია, რომელიც იმ ღამეს გულის მყინვარამდე, დაბრუნებისას რამოდენიმე საათის სავალზე თავს დაატყდა ჯგუფს. ამ დროიდან კაკო მარის მთელი ფიქრები შეპყრობილი იყო იმ იდეებით, რომელიც განუხორციელებელი დარჩა ალიოშა ჯაფარიძეს. 1947 წელს იგი ხელმძღვანელობს ნამუყვამ—აილამა—წურუნგალას ტრავერსს.

1949 წლის 25 აგვისტოს კაკო მარი მესტიიდან გამოჩენილ ქართველ მთამსვლელებთან—ბექნუ ხერგიანთან, გოჯი ზუ-

რებიანთან, ჭიჭიკო ჩართოლანთან და მაქსიმე გვარლიანთან ერთად ამ მეტად რთული და ძნელი ტრავერსის განხორციელების ცდას იწყებს. რაც მთავრდება შხელდის მწვერვალების ტრავერსით.

მეორე წელს მთამსვლელთა ჯგუფი იგივე შემადგენლობით ასრულებს მეტად რთულ შხელდა-უშბის ტრავერსს. რომელიც იმ წელს საბჭოთა კავშირში აღიარებული იქნა საუკეთესო ღონისძიებად.

ამ ასვლების შედეგად ყველა მონაწილეს საკავშირო სპორტ-კომიტეტის მიერ საბჭოთა კავშირის დამსახურებული ოსტატის საპატიო წოდება მიენიჭათ.

1952 წელს კაკო მარი კვლავ უბრუნდება მთამსვლური კადრების მომზადებას და ს. გვალისთან ერთად ხელმძღვანელობს საქართველოს პროფკავშირთა ალპინიადას მყინვარწვერზე და „სპარტაკზე“.

1955 წელს იგი კვლავ ზემო სვანეთის მთამსვლელებთან შხელდა-უშბის ტრავერსის მონაწილეებთან: ბ. ხერგიანთან,

ი. გაბლიანთან და ჯ. ჩართოლანთან ერთად ჩრდილო დასავლეთის ურთულესი კედლით, ანხორციელებს სამხრეთ უშბაზე ასვლას. ამ ასვლამ საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატში სათანადო საპრიზო ადგილი დაიკავა.

გარდა კავკასიონისა კაკო მარის ხელმძღვანელობით 1962 წ. სასიმალო ასვლები ტარდება პამირშიც.

დღესაც დიდი შემართებით განაგრძობს კაკო მარი თავის საყვარელ საქმეს, იგი არის საქართველოს მთამსვლელთა პრეზიდენტისა და მწვრთნელთა საბჭოს წევრი, ვეტერანთა საბჭოსა და დისციპლინარული კომისიის თავმჯდომარე. გამოცდილი მთამსვლელი დიდი სიყვარულითა და ჩვეული ენერგიით არის ჩართული ახალგაზრდა მთამსვლელების მიღწევებში. მათთან ერთად განიცდის დროებით შეფერხებებსა და ბრწყინვალე წარმატებებს.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული ფიზიკური კულტურისა და სპორტის კომიტეტი

საქართველოს სსრ მთამსვლელთა ფედერაცია